מסורת הש"ם

... בי היוש דרי ינאי וע"ש בקרבן נתנאל במאיר גרס דר' יוחנן.], ב) בכמ"י

נוסף: בפני שנים, ג) [ער מוסף לקמן פד: ד"ה אם כתבון, ד) ס"א מידי דהוי

אכל תנאי דעלמא, ס) נגעים פו"ב מ"ח, ו) נדפו"ר עוד, ובמרדכי עוד

עד שלישי יען שהיתה חתימתו ניכרת, ז) בר"ן ובמרדכי איתא: שיחתים, א) בדפו"ר

איתא אסר, ובמר"ם שי"ף איתא שמנא ספר מוגה וכתוב,

דבאלא סברא דאסיר נשואין,

ט) ל"ל מודה. רש"ש.

א מיי' פ"ח מהל' גירושין כ הלכה יו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף :6

שם וסימן קמו סעיף ג: ג ב מיי שם הלכה טו סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף א:

קמי שפיף מו. ד ד מיי' פי"ד מהל' טומאת לרעת הל' יא: ה מיי׳ פ״ח מהל׳ גירושין הלכה מז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף

פסקי רי"ד (המשך)

גיטיך סתם שבכתיבה מתגרשת האשה לא באמירה וכיון שהגט כתוב כהלכתו אומר לה הרי זה גיטיך והיא מגורשת: איבעיא להו האי אלא חוץ הוא או ע"מ הוא חוץ הוא ובחוץ הוא דפליגי רבנן עליה דר׳ אליעזר דהא שייר ליה בגט אבל בע״מ מודו ליה מידי דהוה אכל תנאי דעלמא או דלמא ע״מ הוא וכע״מ הוא דפליג רבי אליעזר עלייהו דרבנן אבל בחוץ מודה להו דהא שייר . ליה בגט אמר רבינא ת״ש כל הבתים מיטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים אי אמרת בשלמא חוץ הוא שפיר אלא מיטמאו בתי עובדי כוכבים הוא דמיטמאו בתי ישראל הא בנטמאו בתי עובדי כוכבים לא מיטמאו בתי ישראל ותו בתי עובדי אחוזתכם אמר אחוזחכת מיוזמא כוגעית ולא אחוזת הכנענים אלא לאו ש״מ חוץ הוא ש״מ ודוקא בחוץ פליגי רבנז אבל בע"מ מודו והכי נמי אמרינן לקמן (פד:) ת״ר כל התנאים מומלים רגט דררי ררי וחר"א וכל שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב חוץ שפוסל בפה בפה אינו פוסל בכתב וכתב ר״ח ז״ל ואסיקנא בחוץ פליגי והלכה כחכמים אבל בע״מ תנאה הוי ולכשימות זה שנאסרה עליו הרי היא זה שנאסרה עליו הרי היא מותרת לכל אדם שהרי נתקיים התנאי ואינו נ״ל שאינה זקוקה להמתין עד שימות אותו פלוני שנאסרה עליו אלא מיד היא מותרת לינשא לכל אדם חוץ מאותו פלוני דהכי אמרינן (פג.) בהלכתי׳ ת״ר לאחר פטירתו של רבי אלעזר נכנסו פסייות של רבי אלכוו נכנסו ד' זקנים להשיב על דבריו ר' טרפון ורבי יוסי הגלילי ור' אלעזר בן עזריה ור׳ עקיבא נענה ר' טרפון ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שואסרה עליו ומח כלא לעקור דבר מן התורה ואי אמרת דאסורה להנשא לאחר קיים היאך גורם לעקור דברי . זתורה והרי אסורה היא להנשא לכל אדם כ״ש לאחיו ואם עברה ונישאת לאחיו בעבירה נישאת לו שהרי והיאך תהיה בת ייבום שלא

והשלם עליו עבר מן השוק. אומר ר"י דהך דהכא פליג אדחוקיה דאמר בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסב:) מילאהו בקרובים כשר דמשמע דוקא קרובים כשרים למילוי ומעשה בא לפני רבינו משולם באחד שכתב גט א לאשתו והחתים עליו ב׳ עדים ואחר זמן החתים עליו

יעד שלישיב והכשירו מסברא דהא מ דאמרינן דאין עדי הגט חותמין זה בלא זה ביינו בשנים או שזימן שלשה יחד שאין הגט יכול להיות בפחות אז יחתמו כולם זה בפני זה אבל כשהגט נגמר בשנים ולא היה אז דעתו להחתים יותר כשחזר והחתים שלישי אין נפסל בכך כיון שנגמר ע"י הראשונים ור"ת הביא ראיה מכאן דכשר דלישנא דנא והשלם עליו עבד מן השוק משמע שכבר חתמו הראשונים ולא היה לריך כי אם להשלים אלמא כיון שכבר הוכשר הגט ע"י הראשונים תו לא מיפסיל בהשלמת אחרים זה שלא בפני זה ומיהו בקונטרס פירש והסופר והעדים בפנינו ועדיין לא נמסר משמע שסובר דבעינן זה בפני זה ומה שפירש ועדיין לא נמסר לה ד ל שהעדים לא חתמו עדיין ולהכי לא נמסר לה וחותמין כולן זה ה בפני זה אך מה שפי׳ שהסופר בפנינו בחנם פירש דמה לנו אם הלך לו הסופר וכן פירש הר' אלחנן דנראה לפוסלו דכיון שבא להחתים שלישי גילה בדעתו שלא יהא גט עד ישהחתים שלישי וחתימתו אין כלום כיון שלא חתמו זה בפני זה: לעיל פא: גדירה משום בולכם. פירש בקונטרס דמסתמא למנין קשריו היו עדיו מתחלה וחיישינן דלמא אמר להו כולכם חתומו והרי אחד מהם שלא חתם ותימה מאחר דפסלינן גט קרח משום כולכם מאותו טעם נפסל קרוב להחתים בתוכו כדאמרינן לעיל בפ' ב' (דף יח:) דאם אמר הבעל כולכם למ"דו משום עדים נמלא אחד מהן קרוב או פסול פסול הגט ויש לחלק דהכא במקושר דעדיו ג' הכשירו בו אחד קרוב ולעיל בפ"ב (שם ד"ה אמרי) הארכתי:

הדרן עלך הזורק גם

המנרש. אבל בעל מנת מודו דיה. לכאורה היה

נראה דדוקא בעל מנת שלא תינשאי מודו דלא הוי שיור משום דהותרה אללו בזנות אבל בעל מנת שלא תיבעלי ולא תינשאי הוי שיור כמו חוץ

דקא מדלג ותני חד חד שמע מינה אמר אביי שמע מינה האי קרוב חתים אי בעי בין בתחילה בין באמצע בין בסוף ממאי מדלא קבע ליה מקום ושמע מינה מכל תלתא מקיימינן ולא בעינן רצופין דאי סלקא דעתך בעינן רצופין לקבע ליה מקום להאי קרוב בתחילה או באמצע או בסוף ולכשר ביה מובא כי אתו לקמיה #דרבי אמי אמר ליה צא והשלים עליו עבר מן השוק:

הדרן עלך הזורק

המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני ר'

אליעזר מתיר וחכמים "אוסרים כיצד יעשה ביטלנו הימנה ויחזור ויתננו להי ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם מכתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול: **גמ'** איבעיא להו האי אלא חוץ הוא או על מנת הוא חוץ הוא ובחוץ הוא דפליגי רבנן עליה דר' אליעזר דהא שייר לה בגם יאבל בעל מנת מודו ליה מידי דהוה אכל תנאי דעלמא או דלמא על מנת הוא ובע"מ הוא דפליג ר' אליעזר אדרבנן סאבל בחוץ מודה דהא שייר לה בגם אמר רבינא ת"ש סיכל הבתים מטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים אי אמרת בשלמא חוץ הוא שפִיר אלא אי אמרת על מנת הוא על מנת דלא מיממו בתי עובדי כוכבים הוא דמיממו בתי ישראל הא מיממו בתי עובדי כוכבים לא מטמאי בתי ישראל ועוד בתי עובדי כוכבים מי מממאי והתניא יונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם ארץ אחוזתכם מממאה בנגעים ואין בתי עובדי כוכבים מטמאין בנגעים אלא "שמע מינה חוץ הוא ש"מ מתני' דלא כי האי תנא דתניא אמר ר' יוםי בר' יהודה לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני שאינה מגורשת על מה נחלקו על המגרש אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי לפלוני

דקא מדלג וחני חד חד. שהולך ומחסר העדים מן הקשרים אחד אחד בכל דילוג ודילוג שמנה במשנחנו לא דילג אלא אחד במנין הקשרים: שמע מינה החי קרוב חתים. בין בתחילה קודם לכשרים בין בחמלעו בין בסופו: מדלה קבע ליה מקום. לקרחה במתני": ושמע מינה.

מדלא קבע מקום שמע מינה דכל גיטין ושטרות מקושרים היולאין בבית דין להעיד על חתימת העדים לקיימו: מכל תלפא. סהדי דחתימי ביה שיכירו עדי השוק את חתימתן מקיימינן ליה לגיטא ואפילו הן מפוזרין כגון אם יש בו י' עדים ועדי השוק מכירין את כתב הראשון והשלישי והחמישי ולא בעינן שיכירו אותן שלשה רצופין: דחי ס"ד בעינן רלופין. אמאי לא הוכשרו בו אלא השלמת קרוב אחד ומשום דלמא אתי לקיומיה בשני הרובים וחד כשר כדאמרינן לעיל: ליקבע ליה מקום. להשלמת קרובים: או בסחילה. קודם לשנים הכשרים בכל שלשה ושלשה החתומין בו: או באמלע. כל ג' וג' חתומין יכשיר קרוב אחד כגון כשר וקרוב וכשר וחוזר וחותם כשר וקרוב וכשר וכן לעולם: או בסוף. כל ג' וג' יקבע מקומו: ולכשר ביה. קרובים טובא וליכא למיחש דלמא אתי לקיומיה בשני קרובים וחד כשר דהא לא משכחת שני קרובין בכל ג' רלופין שבו שאין לך בו שנים קרובים שלא יהא הפסק ב' כשרים ביניהם אלא מדלא אשכח תקנתא להשלמת שני קרובים בקביעות מקום שמע מינה לא בעינן רלופין הלכך חיישינן דלמא מקיים ליה בקרובין מפוזרין: כי אמו לקמיה דר׳ אמי. גט מקושר שלח הומין לו עדים למנין קשריו והסופר והעדים בפנינו ועדיין לא נמסר לה: א"ל כו'. כבן ננס: כן הוא עיקרה של סוגיא זו ולא שמעתיה כן אלא כביאורה בקונטרס מורי הזקן:

הדרן עלך הזורק גם

ואמר לה. המגרש. בשעת מסירה: גבו' על מנת הוא. על מנת שלא תנשאי לפלוני: אבל בעל מנח מודו. רבנן דבגט לא שייר שהתירה במסירת הגט לכל אדם אלא שהתנה עמה על מנת שלא תנשאי לזה ואין זה אלא כתנאי בעלמא: אלא של עובדי כוכבים. דכתיב אחותכם:

הכא ולהכי נקט בברייתא בסמוך על מנת שלא חינשאי גרידא דבשלא חינשאי ולא חיבעלי מודה ר׳ אליעזר דהוי שיור כמו חוץ וכן משמע קצת דהא לקתן (פג.) פריך ארבי יוסי הגלילי דאמר היכן מלינו אסור לוה ומותר לזה במאי אי בעל מנת הרי הותרה אללו בזנות אלא בחוץ ואי בעל מנת שלא חינשאי ולא חיבעלי קאמר רבי אליעזר נמי לא הוי שיורא מאי קאמר הרי הוחרה אצלו בזנוח " ועוד למאי דמוקי לה בחוץ אדמקשה ר' יוסי הגלילי לרבי אליעזר מחוץ ליפרוך להו לרבנן דמודו בעל מנת שלא חינשאי ושלא חיבעלי דלא הותרה אצלו בזנות יי ומיהו נראה לר"י דאפילו בעל מנח שלא חינשאי ושלא חיבעלי מודו רבנן דלא הוי שיורא דכיון דאין אוסרה אלא בלשון חנאי הוי כאילו הוחרה לכל" ולהכי לא מצי פריך מידי רבי יוסי הגלילי אדרבנן וכי קאמר אילימא בעל מנת הרי הותרה אצלו בזנות הוה מצי למיפרך שאפילו לא הותרה אללו בזנות כגון על מנת שלא תיכשאי ולא חיבעלי דהרי הוחרה לכל כיון דלא אסרה אלא דרך תנאי אלא נקט קושיא פשוטה ע"מ שלא מינשאי גרידא המכר בברייחא יא דאל״כ אדמפליג בסמוך בין ע״מ לחוץ לפלוג בע״מ גופיה יב ועוד דקאמר או דלמא האי אלא ע״מ הוא כו׳ אף על גב דבאלא "ג שאסיר נשואין ובעילה "ד אפ"ה לא הוי שיור שו אף על גב דבחוץ שמודו להו שו ובסמוך דקאמר ומתניתין דאוקימנא בחוץ מאי

טעמא דרבי אליעזר אבל לרבנן אפילו בעל מנת שלא תינשאי ולא תיבעלי אתי שפיר מידי דהוי אכל תנאים דעלמא: אכור רבינא תא שמע כל הבתים בו'. ומדמנן בריש זבחים (דף ב.) כל הזבחים שנובחו שלא לשמן כשירין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה לא הוה מצי לאיתויי ראיה דהתם לא שייך לא על מנת ולא חוץ ואותו אלא לא הוי אלא לשון רק או אבל:

היו נישואיו נישואין אלא ודאי מכאן מוכיח שמיד היא מותרת לינשא לכל אדם ולא חיישינן שמא תתאלמן או תתגרש ותנשא לזה ויתבטל הגט. תו אמרינן נענה ר' עקיבא הרי שהלכה זו ונשאת לא' מן השוק והיו לה בנים ונתאלמנה או נתגרשה ועברה ונשאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרים. ומוקמינן לה דרבי עקיבא סבר דבע"מ פליגי אלמא תפשוט מהכא ונשאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל רבניה ממזרים. נחנקמינן לה דרבי נקיבא סבר דבע"מ פרינג אלמא תפשוט מהכא דמאן דשרי בע"מ לא מזקקינן לה לאמתוני עד שימות אותו פלוני שנאסרה עליו ותו דפריך עליה רבא ואמר אי הכי בכולהו תנאי דעלמא לא תינסיב דדלמא לא מק"ימא תנאה ונמצא גט בטל ובניה ממזרים מכאן מוכיח דקים ליה לרבא דבכל תנאים דעלמא מתירין אותה לינשא מיד ולקמן (כג.) נמי בהרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי חיי פלוני הרי זה כרתות. פי׳ המורה הרי זה כריתות מיד והיא תקיים התנאי וכ"כ גם בעל ה"ג כל ימי חיי וחיי פלוני הרי זה כרתות ומיקיים תנאיה וכ"ת לכי מיית איהו למה לה גיטא [אלא ודאי ש"מ] דכל תנאה דבידה לקיימו אנן לאלתר שרינן לה ואמרינן לה קיים תנאך. ואי ק' היכי אמרינן דבכל תנאין דעלמא שרינן לה לאלתר והא אמרן לעיל (עד.) בפ' מי שאחזו תניא הרי זה גיטיך ע"מ שתתני ליי מאתים זוו ונקרע הגט או אבד הרי זו מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן אלמא כל זמן דלא מיקיימה תנאה אסורה להנשא והכא היכי שרינן לה מיד. תשובה כל זמן שמתנה ואומר לה ע"מ שתעשי דבר פלוני תלה קיום הגט בעשיית המעשה שאם תעשה האשה אותו המעשה הגט קיים ואם לאו אינו קיים כגון שתתני מאתים זוו או שתניקי את בני או שתשמשי את אבא וכיוצא בהן בכל אלה עשיית מעשה האשה היא באה כדי לקיים הנט ומ״ה אין הגט קיים אלא בעשיית אותו המעשה שהרי הבעל תלה קיום הגט בעשיית אותו המעשה אבל כשאמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תנשאי לפלוני ע״מ שלא תשתי יין כל ימי חיי פלוני וכיוצא בהן שעשיית המעשה אינה באה לקיום הגט אלא לבטל הגט שאם תנשאי לו או תשתי יין נמצא גט בטל לא תלה הבעל קיום הגט בעשיית המעשה אלא הגט גט מיד ובלבד שתוהר האשה שלא תעשה אותו המעשה שיתבטל הגט בשבילו והילכך אע"פ שעשיית המעשה מבטלת הגט למפרע אפ"ה מתירין אותה להנשא מיד ולא חיישינן שמא

י אין הארול היה שטרות דעל א פסול אמרי לה כשר ואמרי לה פסול דאתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא יש בהמביא (יח:) תנין מיחתם בתחלה האין שם עדים אחרים והרואה סובר שעל הקרוב סומך אבל הכא כבר חתום הוא בכשרים ואינו חותם בקרוב אלא על הקשר קרח ויודעים שעל שאר העדים סומכין כדתרצינן התם 6) גבי מילאהו בקרובים כשר: ושמעת מינה מכל חלתא מקיימינן ולא בעינן רצופים דאי ס״ד בעינן רצופים ליקבע ליה להאי קרוב מקום או בתחלה או באמצע או בסוף וליתכשרו ביה טובא פי׳ וה״ה לפשוט שהיו חתומים בו עדים הרבה מכל תרי מנייהו מקיימי ולא בעי׳ רצופים פי׳ שכך הם שנים בפשוט כמו ג׳ במקושר: **חליק פירקא**

המנדש את אשתו וא״ל הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני ר׳ אליעזר מתיר וחכמים אוסריז כיצד יעשה יטלנו ממנה ויחזור יותנו לה ייאמר לה הרי את מותרת לכל אדם ואם כתבו בתוכו אנ״פ שחזר ומחקו פסול. פיי בעת שמסר לה זנט לא אמר ויתנו לה ייאמר לה הרי את מותרת לכל אדם ואם כתבו בתוכו אנ״פ שחזר ומחקו פסול. פיי בעת שמסר לה זנט לא אמר הרי זה גיטיך סתם אלא אמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני: כיצד יעשה וכר. פירוש שהגט לא נתבטל בכך ובכשרותו עומד אלא שהנתינה הראשונה לא היתה יפה ויטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם ודוקא יטלנו ממנה ויחודו ויתננו לה בפשמת א היות פנה לטבו בשמת היות הבל יחד המה להיה היות מהחת לכל אדם אינו כלום ממנה ויחודו ויתננו לה בפשרת אז היא מגורושת אכל אם לא נטלו ממנה וחזר ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אינו כלום דבעינן ונתן בידה ונתינה ראשונה כיון שהיתה בפסול כמאן דליתא דמיא הילכך בעינן נתינה בכשרות והאי דתני שיאמר לה בנתינה שניה הרי את מותרת לכל אדם לאו דוקא אלא אם אמר לה הרי זה גיטיך סתם די לנו דכשאומר לה הרי זה גיטיך סתם הכי משמע שתהא מותרת לכל אדם אלא מפני ששנה תחילה אלא לפלוני חזר ושנה הרי את מותרת לכל אדם ולאו דוקא אלא שאמר לה הרי זה גיטיך סתם דיו דהאי דתנן לקמן (פה.) גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם דוקא בכתיבת הגט מיירי לא שיהא צ"ל לה בעת המסרה דומיא דסיפא דקתני ר' יהודה אומר ודין דיהבי ליך מנאי שאין זה (מכבר) [מדבר] בגט לא שיאמר לה בפה כך. וכך הרי את מותרת לכל אדם דוקא בכתיבת הגט מיירי אבל במסירתו לה אינו צ' יהודה אומר ודין דיהבי ליך מנאי שאין זה (מכבר) [מדבר] אלא שיכתבנו

תורה אור השלם

ו. כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן יַרָּ הָבּיא הָּרְאָ לְּבֶם לְאֲחָזָּה אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְכֶם לְאֲחָזָּה וְנְתַתִּי נָגַע צְרַעַת בְּבֵית ארץ אחזתכם: ויקרא יד לד

מוסף תוספות א. פשוט. הרא"ש בסימן יג,

רשני העדים. בפני העדים. לשנ"א. ג. גזירה משום כולכם. הרא"ש שס. T. אינו רוצה לומר שכבר חתמו העדים אלא שלא נמסר לה עדיין, דאינהו נמי בעי למיחת בפניו, אלא. הר״ן על למיחת בפניו, אלא. הר״ן על הר״ף. ה. והוה ליה כאילו בטלו הבעל. רשנ״ל [ועיין נר״ן שעל הרי״ף]. 1. בר״ן על הרי״ף. לריש לקיש דאמר דבאומר כולכם. 1. דכיון דבעיקר עדותו של מקושר דהיינו בג׳ קרוב כשר דג' במקושר לאו דאורייתא כדאיתא בגמ׳ (לעיל פא:) אפילו אמר כולכם עדים לאו לצרף עדותן אמר כן ותהא עדותן בטלה אלא כך אמר שיחתמו הכשרים כדינן והקרוב כדינו. ר"ן שס. ח. נוקי בע"מ ובאומר נמי שלא תבעלי. הרא"ש בסימן א', ומוס' הרא"ש. וו. אלא ודאי משמע דע״מ כי האי [גוונא] הרי הוא כחוץ, ומאן דפליג בחוץ . בהאי [ע״מ] נמי פליג. רשנ״ח. בוזאי (ע מן נמי פייג. ועכ זו. י. אלא שהטיל עליה תנאי שלא תבעל לזה כלל, ולא שייך לאקשויי היכן מצינו אסורה לזה ומותרת לזה. הלש"ש שס ושס. יא. ותדע לך יאלו ע שסועס. או ווזו ביקן דהכא ע"מ דומיא דחוץ קאמר. ושנ"א. יב. בין ע"מ שלא תינשאי לע"מ שלא תינשאי ולא תיבעלי לו. ע"מ הוא. הר"ן. יד. דסתמא קאמר אלא לפלוני. הר"ן. קאמר איא יפיוני יי. 10. בהאי ע״מ. הר״ 10. ר״א לרבנן. הר״ן.

פסקי רי"ד

אמר אביי האי קרוב חתים בין בתחלה בין באמצע בין בסוף ממאי מדלא קא קבע בי ליה מקום. פי' וה"ה נמי בפשוט אם היו חתומים בו קרוב או פסול תתקיים . העדות בשאר ולא חיישינז הנוחת בשאו דלא חיישינן לקרוב בכל היכא דאיתא חתום ואי ק׳ הא אמרן לעיל